

Eduskunta, Valtionvarainvaliokunnan maatalousjaosto

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Momentin 30.10.50 määrärahalla on elintärkeä vaikutus maaseudun ja koko elintarvikeketjun toimintaan.

Momentin rahoitus tulee talousarvioesityksen mukaan alentumaan 1 075 000 euroa laskien 3 576 000 euroon, vähennystä on 23,1 %. Momentin tuensaajia on useita ja hakijoiden määrä on lisääntynyt viime vuosina. ProAgrian osuus rahoituksesta oli vuonna 2025 85,4 %. ProAgrian vuoden 2025 kokonaissummassa on mukana myös Eduskunnan 2024 myöntämä kertaluonteinen 400 000 euron lisärahoitus kotimaista ruoantuotantoa edistäville toimenpiteille.

ProAgrian tehtävä on parantaa asiakkaidensa kilpailukykyä ja kannattavuutta sekä edistää maaseudun kestävä kehitystä ja hyvinvointia koko Suomen alueella. Palvelemme läpi Suomen sekä suomeksi että ruotsiksi. Toiminta on puolueetonta ja riippumatonta. ProAgria-keskukset toimivat yhdistysmuotoisina ja ovat viljelijöiden hallinnoimia. ProAgrialla on yhteisöjäsenet huomioiden yhteensä noin 65 000 jäsentä. Vuosittain palvelee yli 30 000 eri asiakasta, joista noin 24 000 on maatalo-asiakkaita. Fyysisiä asiakastapaamisia on vuosittain yli 85 000 ja sähköisissä välineissä yli 300 000. **Mikään muu toimija Suomessa ei kykene samaan palveluiden kattavuuteen koko Suomen laajuisesti.**

Maatalouden kannattavuuskriisin kiihtyvät vaikutukset näkyvät ProAgrian asiantuntijoiden analyysien mukaan yhä useammilla tiloilla investointien lykkäämisinä, työn jatkajien löytämisen epävarmuutena ja yleisenä maksuvalmiuden heikentymisenä. Yrittämisen ilo saattaa olla koetuksella, kun samaan aikaan taloudellinen kannattavuus on alhaalla ja EU:n suunnalta tulevat ilmastonmuutoksen torjunnan myötä tulleet vaatimukset kasvavat. Olemme vakavassa tilanteessa, jos yrittämisen ilo ja yrittäjien usko tulevaisuuteen hiipuu. **Kerran alas ajettua tilaa on vaikea enää nostaa ylös**, koska osaamista ei voi varastoida ja investoinnit siihen olisivat merkittävät. Tähän tilanteeseen emme saa ruoantuotantoamme laskea. **Ruokaketjulta ja yhteiskunnalta tarvitaan nyt vastuullisia ja pitkäjänteisiä tekoja.**

ProAgrian toimien vaikuttavuus

ProAgrian tavoitteena on pitää suomalainen maaseutu elinvoimaisena sekä ylläpitää Suomen elintarvikeomavaraisuutta lisäämällä ruoan alkutuotannon kannattavuutta kaikkialla Suomessa.

ProAgrian ja Luken tietokannat osoittavat, että parhaat alkutuotannon yritykset menestyvät vaikeissakin tilanteissa. **Kansallisesti toimiva, sitoutumattomasti ja voittoa tavoittelemattomasti toimiva neuvontajärjestö** suunnittelee ja auttaa tiloja saavuttamaan edellä mainituissa asioissa tuloksia ottamalla käyttöön parhaita ja koeteltuja käytäntöjä ja siten vaikuttaa elinkeinon kannattavuuteen. Viime vuosien tuotantopanosten maailmanmarkkinahintojen järkyttävästä kasvusta, Ukrainan sodan aiheuttamasta yleisestä epävarmuudesta, EU-komission lainsäädäntötoiminnasta sekä sääolojen kiihtyvästä vaihtelusta johtuva maatalouden kannattavuuskriisi olisi vielä syvempi ilman neuvonnan työtä.

Suomen pienimuotoinen maatalous on kallista verrattuna EU-maihin ja tuleva CAP34 suosii tuottavuutta sekä tehokkuutta. Tukirahoituksen kohdentaminen edellyttää jatkossa selkeitä tuloksia ympäristö-, ilmasto- ja kilpailukykytoimissa, jotta viljelijöiden tuotteet täyttävät jatkuvasti tiukentuvat markkinoiden vastuullisuuskriteerit. **Suomen osuus EU:n maatalousbudjetista on arvioiden mukaan putoamassa jopa 20 %, mikä on kuolinisku pienille ja keskisuurille tiloille, jotka eivät ole ajoissa aloittaneet valmistautumista tulevaan tukikauteen.** Viljelijöillä on harvoin mahdollisuutta tai ymmärrystä itse opiskella vastuullisen

viljelyn toimenpiteitä. **Neuvonnalla onkin tärkeä tehtävä maatilatalouden vastuullisuustoimien edistämisessä.** Tätä osaamista olemme aktiivisesti kehittäneet viime vuosina, ja meillä on paljon näyttöä toimenpiteidemme vaikuttavuudesta. Olemme mm. rakentaneet **maailman ensimmäisen viljelyn viljelysuunnitteluohjelmistosta automaattisesti päivittyvän tilan tuotannon vastuullisuusraportin**, jonka avulla voimme opastaa tilaa hyvin täsmällisesti kannattavuutta ja vastuullisuutta lisääviin toimenpiteisiin.

Maidon- ja naudanlihantuotantoa arvostellaan usein ilmastonäkökulmasta lehmän ruuansulatusjärjestelmän tuottaman metaanin vuoksi. Tämä koetaan maatilayrittäjien keskuudessa raskaaksi. Tuotosseuranta tarjoaa kuitenkin arvokasta tietoa kotieläinjalostuksen tueksi, minkä avulla voidaan kehittää rehunkäytöltään tehokkaampia lehmiiä ja vähentää pötsimikrobien aiheuttamia metaanipäästöjä. Maitotiloilla laaditut ruokintasuunnitelmat perustuvat kotimaisiin raaka-aineisiin sekä lehmän ravitsemustarpeisiin sopiviin rehuvalintoihin. **ProAgrian asiantuntijoiden laatimat suunnitelmat optimoidaan aina taloudellisesta näkökulmasta**, mikä vahvistaa maitotilojen kannattavuutta.

Jos **rehunvalmistajista riippumattoman neuvonnan** roolia ja toimintaedellytyksiä heikennetään, on vaarana, että nurmeen sekä kotimaiseen rypsiin ja viljaan perustuva rehustus korvautuu nopeasti kaupallisten toimijoiden edistämillä ratkaisuilla, esimerkiksi rehukaupan yhteydessä.

Tuoreet Luken kannattavuusarviot osoittavat, että suuret maito- ja broileritilat olivat viime vuonna kannattavia, mutta kaikilla muilla on haasteita kannattavuuden ylläpitämisessä. Kasvintuotannossa tilojen hyvän kannattavuuden ja peltolohkokokohtaisen hiilivarannon kasvun sekä tuotannon alhaisen hiilijalanjäljen välillä on havaittu selkeä yhteys, mutta tämän tiedon viemiseen pienemmille tiloille ei ole resursseja. **Valtionavun heikentyessä joudutaan tilanteeseen, että vain parhaiten kannattavilla ja suotuisimpien tuotantoalueiden tiloilla on mahdollisuus tehdä alkutuotannon kestävyttä, vastuullisuutta ja kannattavuutta edistäviä toimenpiteitä.** Asiantuntijoidemme opastamana näitä toimenpiteitä voidaan toteuttaa kaikenkokoisille tiloille ja täten vaikuttaa tilojen kannattavuuden ja tulevaisuudenuskon lisääntymiseen. Läpi Suomen tehtävällä tilojen elävyyden ja tuotannon vastuullisuuden vahvistamisella **varmistamme** samalla maaseutukuntien **verotuottoja** sekä koko Suomen **huoltovarmuutta**.

Tilatason kannattavuutta ja vastuullisuutta edistävät pitkäjänteiset toimenpiteet ovat siis erittäin kustannustehokkaita koko valtakunnan tasolla ja vaikutuksiltaan pitkäkestoisia. Parhaimmillaan **sijoitetulle rahalle saadaan moninkertainen vipuvaikutus** maatilojen kannattavuuden paranemisen kautta ja **yhteiskunnalle kertyy miljoonien eurojen vuosittainen verohyöty kannattavista tiloista.** Siksi toivomme jaoston ottavan huomioon esityksemme valtionavun palauttamisesta momentille.

ProAgrian esitys

Maatiloja tulee tukea kannattavuuden kehittämisessä ja varmistaa vastuullisesti tuotetun suomalaisen ruoan alkutuotanto, jotta Suomen elintarvikeomavaraisuutta ja kansallista huoltovarmuutta voidaan ylläpitää. Lisäksi tilatason ilmastovaikutusten vähentämiseen, sään ääri-ilmiöihin varautumisen ja kiertotalouden lisäämiseen tähtäävien toimenpiteiden edistäminen neuvonnan keinoin vaatii pitkäjänteistä ja faktaperustaista kehittämistyötä sekä neuvojen jatkuvaa kouluttamista.

Esitämme, että momentille palautettaisiin MMMn lisärahoituksena 1 000 000 euroa kohdennettuna tilatason kannattavuutta, vastuullisuutta ja huoltovarmuutta edistävien toimenpiteiden tukemiseen. Tällä lisärahoituksella ProAgria neuvoa ja kouluttaa erityisesti pieniä ja keskisuuria viljelijöitä vastaamaan tuleviin CAP34-vaatimuksiin. **Tämä rahoitus tukee tilatasolla maatalouden kannattavuuden parantamista, alueellista verotulojen kasvua ja Suomen omavaraisuuden sekä huoltovarmuuden säilymistä ja erityisesti EU-tukipolitiikan haasteisiin vastaamista.** Lisäksi parannetaan suomalaisen elintarviketuotannon

läpinäkyvyyttä tilatason digitalista tiedonkeruuta lisäämällä, mikä luo **kilpailuetuja ja avaa uusia vientimahdollisuuksia**. Lisärahoituksella on siis **suuri alueellinen ja valtakunnallinen vipuvaikutus**.

ProAgria Keskusten Liitto ry

Harri Mäkivuokko

Harri Mäkivuokko

Toimitusjohtaja

Svenska Lantbrukssällskapens förbund rf

Lucas Lindelöf

Lucas Lindelöf

Utvecklingschef